Danıştay 6. D., E. 2022/3627 K. 2023/5704 T. 8.6.2023

T.C. Danıştay Başkanlığı - 6. Daire
Esas No.: 2022/3627
Karar No.: 2023/5704
Karar tarihi: 08.06.2023
Belgeyi Lexpera'da Görüntüle

T.C.

D A N I Ş T A Y

ALTINCI DAİRE

Esas No : 2022/3627

Karar No : 2023/5704

TEMYİZ EDEN (DAVACILAR):

1- …

2- …

…

7- …

8- …

VEKİLİ: Av. …

KARŞI TARAF (DAVALI): … Belediye Başkanlığı/…

VEKİLİ: Av. …

İSTEMİN KONUSU: … Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin … tarih ve E:…, K:… sayılı kararının temyizen incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: Davacıların malik oldukları, İzmir ili, Merkez ilçesi, … Mahallesi … pafta, … ada, … ve … parsel sayılı taşınmazların parselasyon sonucu dağıtım cetvelinde tayin edilen düzenleme ortaklık payı (DOP) oranının üzerinde kesinti yapılarak 751 m² eksik tahsis edilmesi nedeni ile uğranıldığı ileri sürülen 1.306.503,00 TL' nin dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte tazminine karar verilmesi istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: ... İdare Mahkemesince verilen … tarih ve E:…, K:… sayılı kararda; mahallinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucunda hazırlanan bilirkişi raporundaki tespitler ile dava dosyasında yer alan diğer tüm bilgi ve belgelerin birlikte değerlendirilmesinden, davacıların maliki olduğu taşınmazda ıslah imar planı uygulaması yapılırken dağıtım cetvelinde tayin edilen DOP oranının

üzerinde kesinti yapılarak eksik tahsis yapıldığının ihtilafsız olduğu, davalı idarenin eksik tahsis sonrasında kamulaştırma veya mülkiyet hakkının kullanılmasına engel teşkil eden işlemi ortadan kaldıracak şekilde işlemde değişiklik yapma yükümlülüğünü yerine getirmediğinden, bilirkişilerce eksik tahsis edilen taşınmazın karşılığı olarak belirlenen 1.316.503,00-TL bedelin davalı idarece davacılara ödenmesi gerektiğinden, davanın kabulü ile 1.316.503,00-TL tazminatın 10.000,00-TL'sinin dava tarihinden, 1.306.503,00-TL'sinin ise ıslah tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte davalı idarece davacılara ödenmesine karar verilmiştir.

Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesi kararının özeti: İdari Dava Dairesince verilen kararda; parselasyon işleminin subjektif ve kişisel nitelikte idari işlem olması nedeniyle, bu işleme karşı dava açma süresinin başlaması için ilgililere yazılı bildirim yapılması gerekmekte olup, iptali istenilen işlemin ilgilisine ayrıca tebliğ edilmediği hallerde, dava açma süresinin belirlenmesinde işlemin öğrenildiği tarihin esas alınması gerektiği, parselasyon işleminden doğan zararların tazmini istemiyle açılan tam yargı davası da parselasyon işlemiyle aynı dava açma süresine ve usulüne tabi olduğu, parselasyon işlemine karşı dava açılmış ve iptal kararı verilmiş olması durumunda bu kararın tebliğinden itibaren 60 günlü yasal süre içinde tam yargı davasının açılabilmesinin mümkün olduğu, 2981 sayılı Yasanın 10/c maddesi uyarınca yapılan ve tapu siciline tescil edilen parselasyon işleminden kaynaklanan zararın tazmini istemiyle, işlemin tesis edildiği tarihten uzun zaman geçmesinden sonra açılan bu davada, her ne kadar parselasyon işleminin tebliğine dair belge dosyaya sunulmamış ise de, davalı idarece ileri sürülen iddialar üzerine … Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin E:… sayılı dosyasında 10/02/2022 tarihli ara kararı ile getirtilen bilgi ve belgeler incelendiğinde, davacıların murisleri …, … ve … tarafından parselasyon sonucu oluşan imar parsellerine yönelik olarak 07/12/1989 tarihinde verasete iştirak olarak intikalen tescil talebinde bulunulduğu, adı geçenlerin muhtelif tarihlerde farklı imar parselleri için de aynı şekilde intikalen tescil talebinde bulundukları, ayrıca bu kişilerin mirasçısı olan davacılar tarafından da muhtelif tarihlerde hisse alım satımı suretiyle tapu dairelerinde işlemler yapıldığının görüldüğü, uyuşmazlıkta, davacıların murislerinin, dava konusu taşınmazlara ilişkin olarak veraseten intikal talebiyle tescil isteminde bulundukları 07/12/1989 tarihinde parselasyon işleminden ve bu işlem sırasında fazla kesinti yapılmasına bağlı olarak eksik tahsis yapıldığından haberdar olduklarının kabulü gerektiği, bu tarihten itibaren başlayan 60 günlük dava süresinin bu kişiler hayatta iken geçirildiği, davacıların ise taşınmazları sonradan miras yoluyla devraldığı, mirasın "tüm hak ve borçlarıyla birlikte" intikal etmesi nedeniyle murislerinin mülkiyetinde bulunduğu dönemde geçirilmiş olan dava süresinin davacılar açısından yeniden başlatılamayacağı, parselasyon işleminden doğan zararların tazminine yönelik tam yargı davasının da iptal davasıyla aynı süre içinde açılması gerektiği, diğer taraftan davacılar tarafından bu durumun istisnasını teşkil eden iptal kararı üzerine tam yargı davası açılması halinin ise somut olayda gerçekleştiği yönünde bir iddiada bulunulmadığı anlaşıldığı, bu durumda, 07/12/1989 gününde başlayan 60 günlük yasal idari dava açma süresinin geçirilmesinden çok sonra 04.10.2019 tarihinde açılan bu davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenme olanağı bulunmadığı gerekçesiyle, istinaf başvurusunun kabulüne, davanın kabulü yolundaki İdare Mahkemesi kararının kaldırılarak davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI: Parselasyon sonucu kanunda belirtilen oran üzerinde DOP kesilmesinin mülkiyet hakkına müdahale niteliğinde olduğu, mülkiyet hakkının hiçbir zaman zamanaşımına uyramayacağı, uyuşmazlık konusu taşınmaz nedeniyle kısıtlılık hali devam ettiğinden süre gelen bir zarar oluştuğu, kısıtlılık hali devam ettikçe dava açma süresinin geçmeyeceği ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI: Davacı tarafından parselasyon işlemine karşı herhangi bir dava açılmadığı, parselasyon sonucu oluşan parsellerde ruhsatlı binalar yapılıp bu binalarında satışının yapıldığı, dolayısıyla davacılar tarafından taşınmazlar üzerinde birçok tapu işlemi yapıldığı, bu nedenle işlemden

haberdar olduklarının kabulü gerektiği, davanın süre aşımı yönünden reddi yolundaki Bölge İdare Mahkemesi kararının hukuk ve usule uygun olduğu, belirtilerek istemin reddi gerektiği savunulmuştur.

DANIŞTAY TETKİK HAKİMİ …'IN DÜŞÜNCESİ: Temyiz isteminin kabulü ile Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesi kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince, Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY : Davacıların murisi olan …'ın 04/12/1982 tarihinde vefat ederek geriye mirasçı olarak oğlu … ve …, kızı ...'ın kaldığı; …'ın 02.03.1996 tarihinde vefat ettiği, geriye mirasçısı olarak oğlu ... ve ... ile kızı … kaldığı, …'ın 29.12.2011 tarihinde vefat ettiği, geriye mirasçısı olarak eşi …, kızları … ve … kaldığı, ...'ın 14.12.2021 tarihinde vefat ettiği, geriye mirasçısı olarak eşi … ve oğlu …'ın kaldığı dosyaya sunulan veraset ilamlarından anlaşılmıştır.

Muris …'ın 01.06.1987 tarihli parselasyon öncesi hisseli malik olduğu İzmir İli, Karabağlar İlçesi, … Mahallesi, … ada … ve … parsel sayılı taşınmazlar 01.06.1987 tarihli parselasyon sonucunda … ada … parsel sayılı taşınmazdan 874.00 m² DOP kesintisi yapılarak geriye 3317.00 m² yer verilmesi gerekirken toplamda 2527.00m² yer verilmiş, 790.00 m² eksik yer tahsis edilmiş, … ada … parsel sayılı taşınmazdan 387.00 m² DOP kesintisi yapılmış, geriye 751.00 m² verilmesi gerekirken 790 m² yer verilmiş, böylece her iki parsel için 4068.00 m² verilmesi gerekirken 3317.00 m²'yer verilerek toplamda 751.00 m²'lik alan eksik tahsis yapılmıştır.

Davacılar tarafından, yapılan parselasyon sonucunda 751.00 m²'lik eksik tahsise karşılık arsa bedellerinin tespit edilerek dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazminine karar verilmesi istemiyle 18.04.2018 tarihinde … Asliye Hukuk Mahkemesinin E:… sayılı dosyasında açılan davada parselasyon sonucu oluşan zararın tazmini yönelik davanın idari yargı yerinde açılması gerektiği gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar verilmiştir.

Bunun üzerine davacılar, 17.07.2019 tarihinde idareye taşınmaza karşılık trampa veya bedelin ödenmesi istemiyle başvurmuş, idare tarafından 19.09.2019 tarihinde verilen cevapta %35 olması gereken DOP oranının %37 olarak hesaplandığı, 147 m2 fazla DOP kesintisi yapıldığı, buna ilişkin çalışmanın başlatıldığı belirtilmiştir. Bu cevap üzerine 04.10.2019 tarihinde bakılmakta olan dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT:

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesinde, "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz." hükmüne, "Yargı yolu" başlıklı 125. maddesinin 3. fıkrasında ise, "İdari işlemlere karşı açılacak davalarda süre, yazılı bildirim tarihinden başlar." hükmüne yer verilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun "Dava açma süresi" başlıklı 7. maddesinde, dava açma süresinin, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde altmış, vergi mahkemelerinde otuz gün olduğu, bu sürelerin idari uyuşmazlıklarda, yazılı bildirimin yapıldığı tarihi

izleyen günden başlayacağı düzenleme altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un işlem tarihinde yürürlükte olan haliyle "İdari makamların sükutu" başlıklı 10. maddesinde ise, ilgililerin, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilecekleri, altmış gün içinde bir cevap verilmezse isteğin reddedilmiş sayılacağı, ilgililerin altmış günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde, konusuna göre Danıştay'a, idare ve vergi mahkemelerine dava açabilecekleri, altmış günlük süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse ilgilinin bu cevabı, isteminin reddi sayarak dava açabileceği gibi kesin cevabı da bekleyebileceği, bu takdirde dava açma süresinin işlemeyeceği; ancak, bekleme süresinin başvuru tarihinden itibaren altı ayı geçemeyeceği, dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idari makamlarca cevap verilirse, cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içinde dava açabileceği düzenlemesine yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

İdarenin hukuka aykırı işlem ve eylemlerine karşı yargı merciine başvurulmasını belirli bir süreyle sınırlandıran ve idari yargıda hak düşürücü nitelikte olan dava açma süresinin, aynı zamanda Anayasa ile güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkı ve hak arama hürriyetiyle de doğrudan ilişkili olması karşısında, anılan temel hak ve hürriyetlerin kullanımını sınırlandırıcı katılıkta yorumlanmaması gerektiği gibi usul hükümlerini etkisiz hale getirecek esneklikte de yorumlanmaması, her bir somut olayın oluşu ve özellikleri gözetilerek konunun ele alınması gerekmektedir.

Diğer taraftan, Anayasa'nın 35. maddesinde, herkesin mülkiyet ve miras hakkına sahip olduğu, bu hakkın ancak kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği düzenlenmiş, aynı şekilde Anayasa'nın 90. maddesinin 5. fıkrasında yapılan değişiklikle iç hukukumuzun bir parçası haline gelen uluslararası sözleşmelerden birisi olan Avrupa İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Ek Protokolün 1. maddesinde, her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı bulunduğu, herhangi bir kimsenin, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Dar anlamda mülkiyet hakkının kapsamını taşınır ve taşınmaz malların oluşturduğu söylenebilmekte ise de, terminolojik olarak aynı şekilde ifade edilen bu hakkın anayasa yargısındaki kapsamı daha geniş tutulmuş ve Anayasa Mahkemesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin muhtelif kararlarında benimsenen ilkelere göre, kişilerin mamelekinde mevcut olan, ekonomik değer taşıyan, parayla ölçülebilir ve üzerinde tasarruf edilebilir her türlü değerin mülkiyet hakkının kapsamına girdiği kabul edilmiştir. Bu anlamda, kişilerin sahip olduğu para ve likit varlıklar ile kazançlar da bu hak kapsamında yer aldığından, idarece tesis edilen işlemlere dayalı olarak söz konusu ekonomik değerlerin kaybından doğan uyuşmazlıkların yargısal denetiminde dava açma süresi, mülkiyet hakkı çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesinin 10/04/2003 tarihli, E:2002/112, K:2003/33 sayılı ve 17/03/2011 tarihli, E:2009/58, K:2011/52 sayılı kararlarında, mülkiyet hakkının zaman ötesi niteliğe sahip olduğuna, bu hakkın zamanaşımına uğramamasının hukukun genel ilkelerinden birisi olduğuna vurgu yapılmıştır.

Anayasa ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerden birisi olan mülkiyet hakkının zaman ötesi niteliği göz önünde bulundurulduğunda, bu hakkın ihlal edildiğinden bahisle söz konusu ihlalin kaldırılmasına yönelik gerekli işlemlerin yapılması istemiyle ilgililer tarafından 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi uyarınca her zaman idareye başvurulabileceğinin ve bu başvurunun reddedilmesi halinde aynı Kanun'un 7.

maddesinde öngörülen 60 günlük yasal süresi içinde söz konusu işleme karşı dava açılabileceğinin kabulü gerekmektedir.

Bu tespit ve açıklamalar doğrultusunda somut uyuşmazlık değerlendirildiğinde, davalı idareye yapılan başvurunun özü itibariyle hukuki niteliğinin, süregelen mülkiyet hakkı ihlalinin kaldırılmasına yönelik gerekli işlemlerin yapılması istemiyle 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi kapsamında yapılmış bir başvuru niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, davacılar tarafından tazminat istemiyle yapılan başvurunun reddi üzerine 60 günlük yasal süre içerisinde açıldığı anlaşılan davada süre aşımı bulunmadığından, işin esasının incelenmesi suretiyle bir karar verilmesi gerekirken, davanın kabulüne ilişkin İdare Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun süre aşımı nedeniyle reddine dair Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesi kararında isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. 2577 sayılı Kanunun 49. maddesine uygun bulunan davacıların temyiz isteminin kabulüne,

2. Mahkeme kararına yönelik olarak yapılan istinaf başvurusunun kabulü ile anılan kararının kaldırılarak yukarıda özetlenen gerekçeyle davanın süre aşımı nedeniyle reddi yolundaki temyize konu … Bölge İdare Mahkemesi ... İdari Dava Dairesinin … tarih ve E:…, K:… sayılı kararının BOZULMASINA,

3. Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın anılan Bölge İdare Mahkemesi İdari Dava Dairesine gönderilmesine, 08/06/2023 tarihinde, kesin olarak, oybirliğiyle karar verildi.